

Kormányválság – válságkormány?

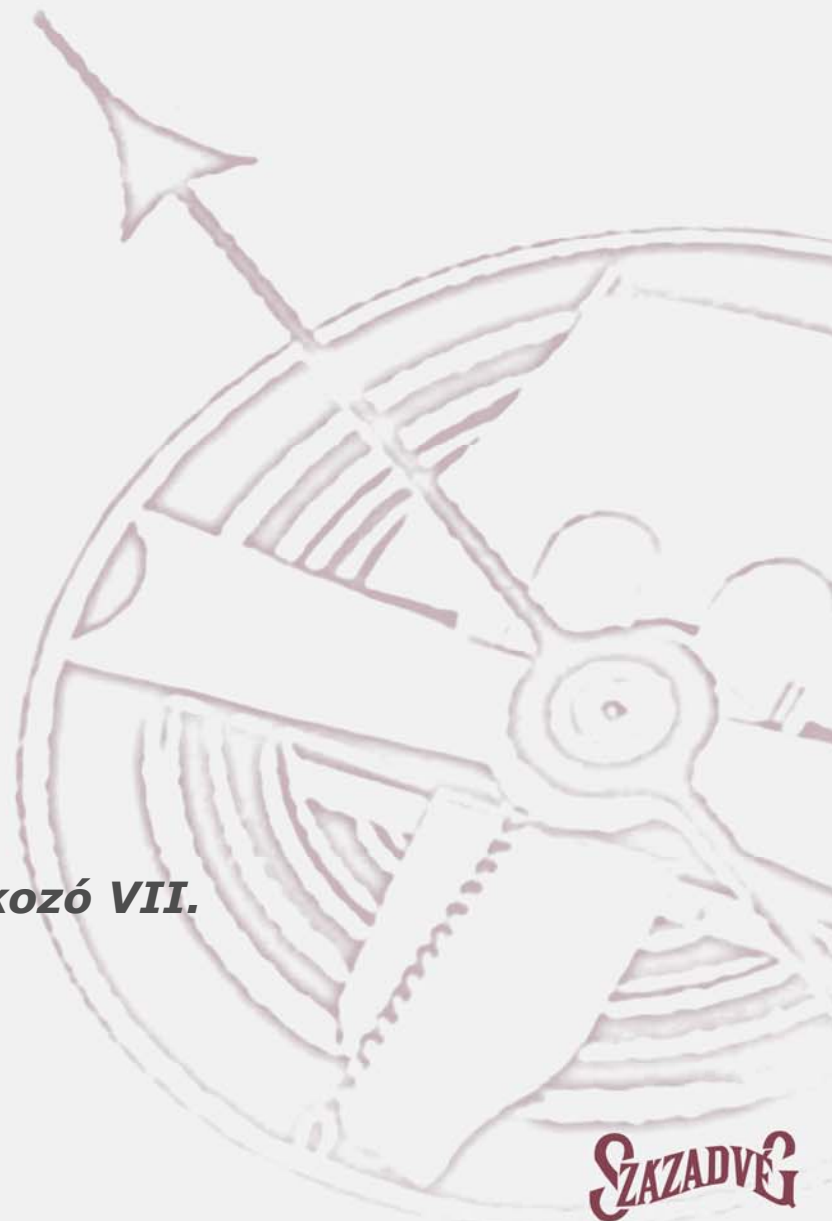
Stumpf István

Századvég Alapítvány

Elnök

HBLF-ICEG Pénzügyi Csúcstalálkozó VII.

2008. április 14.

Kormányválság-válságkormány?

A kérdés leszűkítése helyett a horizont kitágítására van szükség:

transzformációs krízis vagy a rendszerváltozás demokratikus deficitjeinek megjelenési formája?

Minek a válsága?

1. A kormányzó elit válsága;
2. A demokratikus elvek és intézmények válsága: a „szuverén demokrácia” mechanizmusai;
3. A kormányzás válsága: A reformkormányzás természetrajza;
4. Az állam válsága: Milyen is legyen az állam?
5. A kormányzókéesség kérdése.

A kormányzó elit válsága

A **rövid távú** szavazatmaximalizáló politikai **stratégia** kudarca:

- A kérdések újra és újra a Gyurcsány/Orbán dilemmára egyszerűsödnek le;
- Az állásfoglalást a bunkermentalitás és az egyes táborok melletti elkötelezettség már szinte előre kódolja;
- Az ügyek megítélését kizárólag a kormányon/ellenzékben lenni megosztottság határozza meg.
- A kormányfő által felhalmozott morális deficit, a hideg polgárháborús légkör ellehetetleníti a racionális diskurzusokat
- A népszavazás és a koalíciós szakítás átrajzolta a törésvonalakat

A PR kormányzás válsága.

- A politikai válság meghatározó vonása: a „reformdüh” és a realitás konfliktusa:
A konzervatívok radikálisokká, a radikálisok konzervatívokká válnak.
 - A kontextust meghatározó politikai törésvonal:
Radikális konzervatívok vívják harcukat a konzervatív radikálisokkal.
- A *piaci fundamentalizmus* és az *állami hedonizmus* álarcosbálja**
- A politikai válság feloldásának a feltétele a politikai erőter átstrukturálódása.**

A demokratikus elvek és intézmények válsága

Vannak demokratikus normáink és intézményeink; amelyeket a szembenálló politikai felek számon kérnek egymáson; de a rezsim nem illeszkedik a nyugati demokráciák előfeltévéseihez: „szuverén demokrácia”.

A kormány számára a demokrácia melletti elkötelezettség (pl. a népszavazás ügye) a rövidtávú haszonmaximalizáló politika alárendeltje

A rendszer igazi mozgatórugója: hatalmon maradni, és a kormány „elszámoltathatatlaná” válik.

A kormányzás válsága

A **reformkormányzás** előfeltételei:

- Politikai racionalizmus: a társadalom és az ember csak „nyersanyag” vagyis szabadon alakítható; a radikális átalakítás programja megkerülhetetlen, és azt nekünk kell végrehajtanunk (igazság, módszer);
- Politikai fundamentalizmus: kételynélküliség a célok és eszközök tekintetében,
- Redukcionista logika: létezik univerzálisan érvényes módszer (az élet ökonomizálása);
- Felvilágosult abszolutista küldetéstudat: „a reform én vagyok”

A kormányzás válsága: következmények

- A kormányzás-tudás válsága (a redukció uralma);
- A kormányzó-képesség válsága (a hitelesség, társadalmi támogatottság elvesztése);
- Rossz (korcs) kormányzás: a kormányzók nem a közjó, hanem saját elitcsoportjaik érdekében kormányoznak,
- Következmény és előfeltétel egyben: **az állam lezüllesztése.**

A válság feloldásának feltétele:

- „reform” (a társadalom radikális átszabása) helyett „kormányzás” (az élet hétköznapi menetének biztosítása), tehát „válságkormányzás” helyett „csupán” kormányzásra van szükség;
- **Az állam reorganizációja és „visszavétele”.**

Az állam válsága

A Gyurcsány kormány „reformjainak” eredménye

- az állam szétzüllése,
- a piac és a pártpolitika elfoglalja az államot,
- sérül a szolidaritás és a méltányosság elve,
- nincs olyan hatalmi aktor, akit el lehetne számoltatni a közjóért viselt felelősségében,
- ráadásul a kormányzati „reformerek” az állam leépítést épp egy onnipotens állam segítségével látják megoldhatónak

A válság feloldása

- Harci táborokon átívelő konszenzus szükséges
- Fel kell tenni az alapkérdéseket: Milyen legyen az állam? Mit várunk el az államtól?
- Világos vízióra van szükség az államról: erős, aktív de korlátozott és intelligens államra van szükség a **good government** kritériumaihoz igazodó hatalomgyakorlással

A neo-weberianus állam

Milyen is ez az állam?

- **Erős** (ez nem azt jelenti, hogy nagy), **aktív** (szükség van kiegyensúlyozó, cselekvő, beavatkozó fellépésére), **intelligens** (szerteágazó érdekek integrálására képes), **korlátozott** (más hatalmai ágak és a civil társadalom által)
- A legalizmus (jogállamiság) és a menedzserializmus (hatékonyság és szakértelem) szintézise;
- A kormányzati cselekvés az alkotmányosságon és a jogrenden alapul (a fair-playt önmagán kezdi, betartatja és betartatja a normákat);
- A privát szektorral –amely valóban verseng a minőségi szolgáltatások biztosításáért- harmonikus viszonyt ápol,
- A civil szférát bevonja a közpolitikai döntések kidolgozásába.

A neo-weberianus állam II.

Amitől **weberianus**:

- Az állam szerepének megerősítése; (az egyetlen olyan intézmény, amely a legitim erőszak monopóliumával rendelkezik)
- A képviseleti demokrácia különböző szintjeinek (központi, regionális, lokális) megerősítése, a végrehajtó hatalom egységének hangsúlyozása mellett
- A jogszerűség és a **normativitás** erősítése;
- A közszolgálat eszményének a megőrzése, a **köztisztviselői ethosz** fenntartása

Amitől „**neo**”:

- Elmozdulás a tisztán bürokratikus logikától a **polgárbarát** és szolgáltatás-orientált jelleg felé (pl. **e-government**)
- A reprezentatív demokrácia kiegészítése (s nem felváltása) **civil konzultációkkal**, és a polgárok közvetlen képviseletével;
- Nagyobb hatékonyság az kormányzati erőforrásokkal való gazdálkodásban, elmozdulás az ex-ante kontrolltól az ex-post felé;
- A közszolgálat professzionalizációja.

A kormányozhatóság problémája

Minek a válságáról van tehát szó?

- A politikai elit és kiemelten a kormányzó elit („állóháború” és rövid távú politikai haszonmaximalizáció) válsága;
- A kormányzás-tudás válsága (a redukció uralma);
- A kormányzó-képesség válsága (hitelesség, társadalmi támogatottság elvesztése);
- A célok (a vízió hiánya) és az eszközök (radikalizmus) válsága
- Az állam válsága.

A jó kormányzás feltételei

A jó kormányzás előfeltételei:

1. A politikai erőter átstrukturálódása;
2. Konszenzus-képes, szakpolitikai orientáltságú hosszú távú kormányzati politika;
3. A kormányzás-tudás visszanyerése (szakítás az egydimenziós logikával);
4. Társadalmi támogatottság és **közbizalom** a gyakorlat és a vízió mögött (demokratikus eszközök és célok)
5. Az állam „visszavétele” (good government és neo-weberianus állam).

Új politika-új közmegegyezés -új választás

- Az állam rendbetétele nélkül nincs továbblépés
- A változtatások mélysége új választói felhatalmazást igényel - a régit a népszavazás szimbolikusan felülírta,
- Új közteherviselési rendszer (adó-nyugdíjreform, új alku a gazdasággal)
- Lépéseket kell tenni a megbomlott generációs egyensúly helyreállítására(egészségügyi és szociális reform)
- A Nemzeti Fejlesztési Tervet a munkahelyteremtés és a hazai vállalkozástámogatás szolgálatába kell állítani
- ***A kormányzati cselekvő- és hitelképesség visszaállítása***